

Verslag vegetatieopnames Gamander vallei 2025 ***Zuid-Hollands Landschap***

Mededelingennummer PWG 2025/09

Auteur: Theo Hagendoorn

Foto boven Gamander vallei in een nat jaar

Foto rechts Gamander vallei in een droog jaar

Verslag vegetatieopnames Gamander vallei 2025

Zuid-Hollands landschap

***Een publicatie van de planten werkgroep van de Natuurvereniging Hollandse Delta,
een afdeling van de KNNV.***

Mededelingennummer 2025/09

Auteur: Theo Hagendoorn

Onderzoekers: Leden van de planten werkgroep

Omslagfoto: Gamander vallei in natte en droge winter. Fotograaf: Theo Hagendoorn

Natuurvereniging Hollandse Delta

een afdeling van de KNNV

secretariaat:

Peter Vermaas

Schudegge 17

3224 BP Hellevoetsluis

Telefoon: 0181-324058

Email: secretaris@voorne.knnv.nl

Inhoud

Inhoud.....	3
Inleiding	4
Het gebied.....	4
Gebruikte methode.....	5
Resultaat	5
Voorlopige conclusie.....	8
Overige trends	8
Bronnen	8
Colofon	8

Inleiding

Zuid-Hollands landschap heeft in 2025 verzocht om het gebied de Gamandervallei te inventariseren om te kijken hoe de flora zich in de vallei ontwikkelt. In 2025 is de vallei gebied dekkend drie maal geïnventariseerd om de begroeiing in kaart te brengen. Alle gegevens en de coördinaten van de vindplaats vastgelegd. Bij het inventariseren maken we gebruik van de app ObsMapp via een smartphone, de waarnemingen worden dan ook gelijk vastgelegd in de database van Waarneming.nl. onder het account van ZHL zelf

Het gebied

De vallei is een onderdeel van het gebied Voornes Duin een Natura 2000 gebied die onder de habitatrichtlijn valt.

De gamander vallei is een ondiepe vallei die normaal in de winter bijna geheel onderwater staat en pas in het begin van de zomer droog valt. Dit jaar is de vallei echter al in het voorjaar droog gevallen uit gezonderd de poel. De vallei begroeiing werd vroeger gekenmerkt door een Lage struiken (kruip wilg "*Salix repens*") begroeiing en kruiden (*Parnassia* "*Palustris*" en Rondwinter groen "*Pyrola rotundifolia*"). Nu staat er nog wel Kruip wilg waar weinig en de dominante soorten zijn nu Grote Wederik "*Lysimachia vulgaris*" en Grote Katte Staart "*Lythrum salicaria*" dit zijn hoger groeiende planten die daardoor licht weg nemen van de lager groeiende kruiden. Voor het beheer geldt dat er begraaasd wordt met Calloway runderen en in het najaar maaien en afvoeren

Gebruikte methode

We hebben in dit gebied een algemene inventarisatie uitgevoerd door de vallei drie maal te bezoeken. Van de eventuele in het gebied voorkomende rode lijst en aandachtsoorten zijn de abundantie (talrijkheid) en de coördinaten van de vindplaats vastgelegd. Bij het inventariseren maken we gebruik van Heukels Flora van Nederland en de app Obs Mapp via een smartphone, de waarnemingen worden dan ook gelijk vastgelegd in de database van Waarneming.nl op het account van het ZHL. Alle vermelde bomen of struiken zijn zaailingen grote bomen of struiken nemen we niet op omdat deze de begrenzing van de vallei vormen. We hebben het gebied ook in 2002 – 2005 – 2006 – 2011 – 2014 en 2016 geïnventariseerd .

Resultaat

2025

Wetenschappelijke naam	Naam	Euring	Familie	
Baldellia ranunculoides subsp. ranunculoides	Stijve moerasweegbree	429	Alismataceae	
Hydrocotyle vulgaris	Gewone waternavel	641	Araliaceae	
Polygonatum odoratum	Welriekende salomonszegel	965	Asparagaceae	
Thelypteris palustris	Moerasvaren	427	Aspleniaceae	
Erigeron canadensis	Canadese fijnstraal	475	Asteraceae	
Achillea millefolium	Duizendblad	4	Asteraceae	
Hypochaeris radicata	Gewoon biggenkruid	654	Asteraceae	
Pulicaria dysenterica	Heelblaadjes	1029	Asteraceae	
Jacobaea vulgaris	Jakobskruid	2290	Asteraceae	
Crepis capillaris	Klein streepzaad	372	Asteraceae	
Leontodon saxatilis	Kleine leeuwentand	727	Asteraceae	
Centaurea jacea	Knoopkruid	1766	Asteraceae	
Eupatorium cannabinum	Koninginnekruid	490	Asteraceae	
Bellis perennis	Madeliefje	135	Asteraceae	
Betula pendula	Ruwe berk	140	Betulaceae	
Betula pubescens	Zachte berk	139	Betulaceae	
Alnus glutinosa	Zwarte els	36	Betulaceae	
Symphytum officinale	Gewone smeewortel	1259	Boraginaceae	
Myosotis scorpioides	Moerasvergeet-mij-nietje	844	Boraginaceae	
Myosotis discolor	Veelkleurig vergeet-mij-nietje	842	Boraginaceae	
Myosotis laxa	Zompvergeet-mij-nietje	841	Boraginaceae	
Cardamine pratensis	Pinksterbloem	205	Brassicaceae	
Cerastium arvense	Akkerhoornbloem	292	Caryophyllaceae	
Cerastium fontanum	Gewone hoornbloem	2314	Caryophyllaceae	

Cerastium glomeratum	Kluwenhoornbloem	295	Caryophyllaceae	
Euonymus europaeus	Wilde kardinaalsmuts	489	Celastraceae	
Carex panicea	Blauwe zegge	248	Cyperaceae	
Carex oederi	Dwergzegge	2213	Cyperaceae	
Eleocharis palustris	Gewone waterbies	437	Cyperaceae	
Blysmus compressus	Platte bies	1157	Cyperaceae	
Eleocharis uniglumis	Slanke waterbies	440	Cyperaceae	
Carex disticha	Tweerijige zegge	225	Cyperaceae	
Carex caryophyllea	Voorjaarszegge	218	Cyperaceae	
Carex arenaria	Zandzegge	215	Cyperaceae	
Carex flacca	Zeegroene zegge	232	Cyperaceae	
Carex nigra	Zwarte zegge	244	Cyperaceae	
Equisetum palustre	Lidrus	466	Equisetaceae	
Trifolium fragiferum	Aardbeiklaver	1300	Fabaceae	
Lotus corniculatus	Gewone rolklaver	761	Fabaceae	
Trifolium dubium	Kleine klaver	1299	Fabaceae	
Trifolium pratense	Rode klaver	1305	Fabaceae	
Lotus glaber	Smalle rolklaver	762	Fabaceae	
Vicia sativa subsp. angustifolia	Smalle wikke	5454	Fabaceae	
Vicia cracca	Vogelwikke	1369	Fabaceae	
Quercus robur	Zomereik	1037	Fagaceae	
Centaureum erythraea	Echt duizendguldenkruid	286	Gentianaceae	
Centaureum pulchellum	Fraai duizendguldenkruid	287	Gentianaceae	
Geranium molle	Zachte ooievaarsbek	571	Geraniaceae	
Hypericum tetrapterum	Gevleugeld hertshooi	651	Hypericaceae	
Hypericum maculatum	Kantig hertshooi	2342	Hypericaceae	
Iris pseudacorus	Gele lis	665	Iridaceae	
Luzula campestris	Gewone veldbies	766	Juncaceae	
Juncus subnodulosus	Paddenrus	688	Juncaceae	
Juncus inflexus	Zeegroene rus	684	Juncaceae	
Juncus articulatus	Zomprus	673	Juncaceae	
Triglochin palustris	Moeraszoutgras	1311	Juncaginaceae	
Prunella vulgaris	Gewone brunel	1017	Lamiaceae	
Thymus pulegioides	Grote tijm	1283	Lamiaceae	
Ajuga reptans	Kruipend zenegroen	24	Lamiaceae	
Teucrium scordium	Moerasgamander	1272	Lamiaceae	
Mentha aquatica	Watermunt	813	Lamiaceae	
Lycopus europaeus	Wolfspoot	780	Lamiaceae	
Linum catharticum	Geelhartje	747	Linaceae	
Lythrum salicaria	Grote kattenstaart	785	Lythraceae	
Ligustrum vulgare	Wilde liguster	736	Oleaceae	
Epilobium parviflorum	Viltige basterdwederik	457	Onagraceae	
Rhinanthus angustifolius	Grote ratelaar	1066	Orobanchaceae	
Odontites vernus	Rode ogentroost	2319	Orobanchaceae	
Euphrasia stricta s.l.	Stijve ogentroost	2316	Orobanchaceae	
Plantago lanceolata	Smalle weegbree	946	Plantaginaceae	
Calamagrostis epigejos	Duinriet	174	Poaceae	
Lolium perenne	Engels raaigras	756	Poaceae	
Agrostis stolonifera	Fioringras	18	Poaceae	
Holcus lanatus	Gestreepte witbol	631	Poaceae	
Anthoxanthum odoratum	Gewoon reukgras	66	Poaceae	

Agrostis capillaris	Gewoon struisgras	19	Poaceae	
Glyceria fluitans	Mannagras	584	Poaceae	
Phragmites australis	Riet	933	Poaceae	
Festuca rubra	Rood zwenkgras	520	Poaceae	
Poa pratensis	Veldbeemdgras	958	Poaceae	
Aira praecox	Vroege haver	21	Poaceae	
Bromus hordeaceus	Zachte dravik	2337	Poaceae	
Rumex conglomeratus	Kluwenzuring	1097	Polygonaceae	
Rumex crispus	Krulzuring	1098	Polygonaceae	
Groenlandia densa	Paarbladig fonteinkruid	991	Potamogetonaceae	
Potamogeton coloratus	Weegbreefonteinkruid	988	Potamogetonaceae	
Lysimachia vulgaris	Grote wederik	784	Primulaceae	
Anagallis tenella	Teer guichelheil	53	Primulaceae	
Samolus valerandi	Waterpunge	1135	Primulaceae	
Caltha palustris	Dotterbloem	2338	Ranunculaceae	
Ranunculus flammula	Egelboterbloem	1048	Ranunculaceae	
Ranunculus bulbosus	Knolboterbloem	1045	Ranunculaceae	
Ranunculus repens	Kruipende boterbloem	1056	Ranunculaceae	
Thalictrum flavum	Poelruit	1275	Ranunculaceae	
Ranunculus acris	Scherpe boterbloem	1040	Ranunculaceae	
Ranunculus circinatus	Stijve waterranonkel	1046	Ranunculaceae	
Rubus caesius	Dauwbraam	1089	Rosaceae	
Crataegus monogyna	Eenstijlige meidoorn	369	Rosaceae	
Rosa rubiginosa	Egelantier	1084	Rosaceae	
Agrimonia eupatoria	Gewone agrimonie	13	Rosaceae	
Rosa subsect. Caninae	Hondsroos groep	1643	Rosaceae	
Filipendula ulmaria	Moerasspirea	526	Rosaceae	
Potentilla erecta	Tormentil	1008	Rosaceae	
Potentilla reptans	Vijfvingerkruid	1010	Rosaceae	
Potentilla anserina	Zilverschoon	1006	Rosaceae	
Galium verum	Geel walstro	557	Rubiaceae	
Galium palustre	Moeraswalstro	2376	Rubiaceae	
Galium uliginosum	Ruw walstro	556	Rubiaceae	
Salix cinerea	Grauwe wilg	1119	Salicaceae	
Salix repens	Kruipwilg	1124	Salicaceae	
Acer pseudoplatanus	Gewone esdoorn	2	Sapindaceae	
Viola hirta	Ruig viooltje	1382	Violaceae	

Rode lijst LNV
Rode lijst Floron
Aandachts soort duinen

Als er naar de soorten lijst wordt gekeken is te zien dat het een interessante vallei is met 18 soorten op de rode lijst of aandachts soorten duingebied maar vooral de aanwezigheid van de Moeras gamander “Teucrium scordium” maakt deze vallei uniek

Voorlopige conclusie

Dit jaar was de vallei al vroeg in het jaar op gedrocht wat ook wel te zien was aan de hoogte van de begroeiing de dominante soort de grote wederik was niet hoger dan 30 cm terwijl 40 tot 100 cm normaal is en dit was niet omdat de planten af gegraasd waren. Het idee was wel dat er wat meer vergrassing was niet alleen qua oppervlakte maar ook het aantal soorten is wat toe genomen.

Positief was zeker de toename van het aantal Moeras Gamanders en dan niet alleen in het geplagde stukje maar ook aan de andere kant van de poel waar duidelijk was te zien dat de begroeiing wat lager was dit jaar

Overige trends

Gekeken naar de lijsten van voorgaande jaren en gekeken naar een paar soorten vallen een paar dingen op.

- 2002 geen orchideeën geen addert tong ed gevonden.
- 2005 Vleeskleurige orchis "Dactylorhiza incarnata", Addertong "Ophioglossum vulgatum" Parnassia "Parnassia palustris", Kleine valeriaan "Valeriana dioica" gevonden.
- 2006 Vleeskleurige orchis "Dactylorhiza incarnata", Addertong "Ophioglossum vulgatum", Rond winter groen "Pyrola rotundifolia", Kleine valeriaan "Valeriana dioica" gevonden.
- 2011 Vleeskleurige orchis "Dactylorhiza incarnata", Kleine valeriaan "Valeriana dioica" gevonden.
- 2014 Vleeskleurige orchis "Dactylorhiza incarnata", Brede orchis "Dactylorhiza majalis spp. majalis", Rietorchis "Dactylorhiza majalis ssp. praetermissa", gevonden.
- 2016 Vleeskleurige orchis "Dactylorhiza incarnata", Moeraswespenorchis "Epipactis palustris", Addertong "Ophioglossum vulgatum", gevonden.
- 2022 Groen knol orchis "Liparis loeselii" gevonden.
- 2025 geen van boven staande planten gevonden.

Deze lijst laat zien dat er wel veel veranderd in deze vallei maar het grote belang van de vallei is toch het voorkomen van de Moeras Gamander

Bronnen

Heukels Flora van Nederland

Google maps

Waarnemingen.nl

Ontwerpbeheerplan Voornes Duin

Foto's: Theo Hagendoorn

Colofon

Verslag: Theo Hagendoorn / 05-10-2025

Vegetatieopnamen: De leden van de Plantenwerkgroep van de KKNV Afdeling Hollandse Delta